

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Ympäristöluvat
PL 1
13035 AVI
ymparistoluvat.etela@avi.fi

Viite: Dnro: ESAVI/6599/2024

Asia: Kommentti Koninevan turvetuotantoalueen ympäristölupahakemukseen, Jämijärvi

Hakija: Kari Puisto

Kommentin antajat:

Suomen luonnonsuojeluliitto Satakunta ry
Otavankatu 5
28100 Pori
satakunta@sl.fi
0440211838

Kankaanpään seudun luonnonystävät ry
Neuvoksenkatu 5 B 15
38700 Kankaanpää
majusuo1@gmail.com
0405551672

Vaatimukset:

1. Ympäristölupaa ei tule myöntää.

2. Jos ympäristölupaan harkitaan/myönnetään, niin ennen sitä on kuitenkin seuraavat vaatimukset täytettävä:

- puuttuvat luontoselvitykset on tehtävä ja jo tehtyjä on täydennettävä
- vesistöön kohdistuvat kuormituslaskelmat on saatava ajan tasalle.
- turpeenkaivualueen vesien käsittely on mitoitettava 30-50 vuoden välein toistuvan tulvan perusteella.
- vesien käsittelyrakenteet oltava sellaiset, että estävät ohijuoksutukset ja -virtaamat.
- eristysojien aiheuttama kuormitus on myös huomioitava laskelmissa.
- ilmaan nousseen ja ympäristöön laskeutuneen turpeen kuormitus on myös huomioitava.
- vesistökuormitusta laskettaessa on huomioitava VPD:n tavoitteet.
- pölyn ja melun leviämisen estosuunnitelmat tehtävä uusiksi.
- kalatalousmaksu on määrättävä merkittäväksi.
- hakijan on osallistuttava vesistön kunnostuskustannuksiin.
- ylijäämäkivet on kasattava alueelle.
- jälkikäytöksi on määrättävä kosteikko

Perustelut:

Kohtaan 1:

Palojoen vesistö ei kestä enää yhtään lisäkuormaa, humusta ja ravinteita eikä itse Jämijärvi.

Alueella esiintyy 5 eri uhanalaisluokan (mm alueellisesta-, eu-vastuulajin) lintulajia.

Alueella esiintyy myös uhanalaisia kanalintulajeja, ainakin 2. Niiden poikaset tarvitsevat luonnontilaisia soita ruokailualueina, koska elävät 2 ensimmäistä elinkuukauttaan soilla hyönteisiä syöden.

Suoalue tasaa Palojoen vesiosuuskunnan pohjavesialueen pohjaveden pintaa. Koska suoalueelta on karttatarkastelun mukaan pohjaveden virtaama ko. vedenottamolle päin.

-vaarantaa VPD:n tavoitteiden saavuttamista

Hakija vähättelee päästöjä vesistöön ja niiden vaikutusta veden laatuun ja vesistön eliöstöön, koska käyttävät edelleen liian pieniä ominaiskuormituslukuja kuormituslaskelmissaan. Kaikki turpeenkaivuuluvan hakijat toteavat lisäävänsä päästöjä vain vähän osaltaan, mutta kukaan ei laske mikä on kaikkien kaivuualueiden yhteisvaikutus.

-muuttaa vesien virtausten voimakkuuksia. Ne aiheuttavat veden korkeuksien muutoksia, jotka ovat erittäin vahingollista vesistöjen ekologialle.

-muuttaa keskiveden korkeutta, joka on haitallista vesiekosysteemille. Luonnontilaiset suot tasaavat vesistön virtaamia. Ilmastomuutoksen myötä on vaarana, että ravinnehuuhtoumat lisääntyvät ja tulvariski kasvaa. Ojittamattomat suot ovat valuma-alueilla tärkeitä ravinteiden pidättäjiä ja tulvien tasaajia.

-ali- ja alialiveden korkeus jaksot pitenevät ja veden pinta on alempana, joka on erittäin haitallista vesiekosysteemille.

-täyttää humuksella alapuolisen vesistön syvänteitä ja soraikkoja.

-alueen vesistössä esiintyy myös mm. saukko ja euroopanmajava.

-vähentää ympäristön viihtyvyyttä.

-kasvihuonekaasupäästöt lisääntyvät.

Hiilidioksidi ja metaanipäästöt lisääntyvät. Uusien tutkimusten mukaan turvepohjaisilta ojitetuilta peltoalueilta vapautuu merkittävästi ilokaasua eli dityppioksidia, joka on erittäin voimakas kasvihuonekaasu. Arkijärjellä pääteltynä myös ojitetuilta turpeenkaivuualueilta tätä kasvihuonekaasua pääsee merkittävästi ilmaan. Nämä päästöt on myös huomioitava lupapäätöksissä. Ilokaasun päästöjen vähentämisellä on merkittävä vaikutus ilmastomuutoksen torjunnassa.

Hakemuksen mukaisen avosualuein turpeenkaivuun johdosta:

- menetetään luontoarvoja.

Alueella esiintyy uhanalaisia sekä lintudirektiivin liite 1:n ja Suomen vastuulajeja linnuista. Linnut eivät voi mennä muualle pesimään. Vaikka alueen lähellä olisikin sopivia elinympäristöjä, niin todennäköisesti siellä on kaikki reviiripaikat varattuna.

-vaarantaa luonnontilaisuutta. Satakunnan suoluonto on todellisuudessa hyvin voimakkaasti muuttunut, ojitusprosentti on yli 75 %, eikä ylipäänsä ojittamattomia soita ole juurikaan jäljellä suojelualueiden ulkopuolella. Vielä jäljellä olevien ojittamattomien soiden ottaminen turveteollisuuden käyttöön vaarantaa pääsääntöisesti entisestään jäljellä olevien soiden verkoston ekologisen kytkeytyneisyyden ja toimivuuden sekä suolajiston elinolosuhteet. Ojitettua suopinta-alaa on alueella niin runsaasti, että turvetuotanto olisi mahdollista kohdentaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti jo ojitetuille soille. Jäljellä olevat ojittamattomat suot tulisi ko. syistä jättää luonnontilaan. Haluamme tuoda yleisemmin esiin, että biologista monimuotoisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen sihteeristölle 2009 jätetty maaraportti vahvistaa jo aikaisemmin havaittuja käsityksiä Suomen luonnossa jatkuvista haitallisista muutoksista, joiden takia asetettuja tavoitteita monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi ei ole saavutettu. Tällaisia muutoksia ovat muun ohella Etelä-Suomen suoluonnon jatkuva heikentyminen. Syinä suoluonnon tilan heikkenemiseen pidetään suojelualueiden pienuutta, niitä ympäröivien ojitettujen alueiden aiheuttamia muutoksia sekä pirstoutumista eli luonnollisten yhteyksien katkeamista soiden välillä.

Kohtaan 2:

Tässäkin kohdassa on voimassa kaikki se mitä on perusteltu kohdassa 1.

Kasvillisuus-, lintukartoitus on uusittava, koska se on noin kahdeksan vuotta vanha. Luonto on sinä aikana muuttunut paljon. Niitä ei tehdä myöskään siinä ajassa ja vuodenaikana kunnolla, kun on tehty. Puuttuvat luontoselvitykset on tehtävä *ennen lupapäätöksen tekemistä*. Luontoselvityksistä puuttuu ainakin lepakkoselvitys, kalastus selvitys, perhosselvitys, sudenkorentoselvitys, hyönteisselvitys ja muu nisäkässelvitys.

Kuormituslaskelmissa käytetyt ominaiskuormitusluvut ovat edelleen aivan liian pienet. Rankasateiden aiheuttamat hetkelliset kiintoainespiikit ja lumen sulamisesta johtuvan tulvahuipun aiheuttamaa kuormitusta ei ole huomioitu laskelmissa. Jo Sallantauksen pro gradussa vuodelta 1983 ilmenee, että tutkimusten mukaan ylivirtaamilla on ratkaiseva merkitys arvioitaessa kiintoainespäästöjä. Sama ilmenee vesi- ja ympäristöhallituksen valvontaohje nro 64:ssä vuodelta 1991, jossa todetaan ominaiskuormitusluvuissa, että rankkasateiden aikainen kuormitus on noin 25 kertainen normaalikesään verrattuna. Suomen luonnonsuojeluliitto paljasti tämän virheellisuuden tiedotustilaisuudessa 4.4.2014. Pj Risto Sulkavan tilaisuudessa esittämässä esityksessä, <http://www.sll.fi/ajankohtaista/suurisuomalainenymparistohuijaus.pdf>, lisätietoa. Tässä tiedotustilaisuudessa Vapon silloinen toimitusjohtaja Tomi Yli-Kyyny sanoi, että vesistö päästöjä ei pitäisi arvioida nykyisellä tavalla keskiarvoihin perustuen. ”Ominaiskuormituslaskenta on väärä”

Yli-Kyyny myönsi. Kaikki turpeenkaivualueiden vesistökuormituslaskemat perustuvat tähän ominaisuuskuormitukseen.

Myös hetkellisten päästöpiikkien, rankkasateiden, aikana on otettava vesinäytteet. Se on tapahduttava heti silloin, kun lähtevä kuormitus on huipussaan.

Eristysojien eroosiota ja turvekentiltä niihin lentänyttä kiintoainesta ei ole huomioitu kuormituslaskelmissa. Se on huomioitava laskelmissa. Parempi vaihtoehto on, että eristysojien vedet johdetaan kentän vesienkäsittelyn kautta, koska tällöin eristysojien vesi puhdistuu edes osittain.

Ilmastomuutoksen aiheuttama sadannan lisäys on huomioitava kuormituslaskelmissa ja vesien tarpeellisissa viivyttämistä virtaamien tasausaltaissa.

Turvekentältä nousuvirtausten mukana ilmaan nousseen ja tuulen mukanaan viemän turpeen sekä sen laskeutuminen vesistöihin ja ympäristöön, joissa aiheuttaa rehevöitymistä, on huomioitava kuormituslaskelmissa.

Pintavaluntakentät eivät toimi talvella, kun niiden kasvillisuus on kuollut. Lisäksi niiden pinta on jäässä ja jos tällöin niille johdetaan vettä, niin se virtaa vain läpi puhdistumatta. Kesäisin on pintavaluntakentillä suuri mahdollisuus muodostua oikovirtauksia, jolloin kenttien puhdistusteho laskee.

Vesistön kuormitus tulee pikkuhiljaa lisääntymään, kun turvetta kaivetaan syvemmältä, eli vanhempaa turvetta, joka on hienojakoisempaa. Se liukenee helposti tulvien aikana veteen, josta sitä on erittäin vaikea poistaa ja siten se lisää kuormitusta

Veteen liennut humus reagoi vedessä olevan typen kanssa ja tämä reaktio kuluttaa vedessä olevaa happea. Tämä vähentää kalojen, mm. endeemisen taimenen, elinmahdollisuutta. Pahimmassa tapauksessa seurauksena voi olla jopa happikato.

VPD:ssä Palojoenjoen vedenlaadun hyvän tilan saavuttamista on kyseenalaista vuoteen 2027 mennessä, joten hyvän tilan saavuttamista on ainakin osin siirrettävä tulevaisuuteen. Paine kuormituksen vähentämiseen on erittäin suuri, koska kiintoainekuormitus on laskettu ja lasketaan edelleen ”päin honkia”. Mm. turpeenkaivualueet ovat täyttäneen ko. vesistön syvänteitä, kuntaantuneet eli kovettuneet koskipaikkojen pohjia ja samentaneet vettä sekä rehevöittäneet ko. vesistöä. Jämijärven Majanlahti, johon Palojoki laskee, oli jo yli 15 vuotta sitten niin täynnä humusta, että siellä pääsi vain vaivoin veneellä kulkemaan. Pääseeköhän nykyisin enää kulkemaan veneellä ollenkaan?

Suunnittelussa on otettava myös huomioon vesistöalueen turvetuotannon *yhteisvaikutus*. Palojoen pintavesien ekologinen tila on selvästi heikentynyt ja tilatavoitteiden saavuttaminen edellyttää kuormituksen alentamista. On selvitettävä vaarantaako suunnitellun suoalueen mahdollinen turpeenkaivu, yhdessä muiden ko. vesistöalueella toimivien ja suunniteltujen uusien turpeenottoalueiden kanssa, vesienhoitosuunnitelmassa ja toimenpideohjelmassa asetetut tavoitteet.

Päästöille on määrättävä raja-arvot ja tavoitearvot eikä mitään vuosikeskiarvoihin perustuvia arvoja. Tämä pistää hakijan panostamaan vesiensuojeluun. Jos maksimi-arvot ylitetään, niin hakijalle määrätään jokin vesistön kunnostuskohde kunnostettavaksi omaan piikkiin.

Suunnitelmissa pölyn ja melun leviämiseen on laskettu ympäröivät metsät, Ilmeisesti mitkään niistä ei ole hakijan omistuksessa, joten ne voidaan hakata milloin vain (vaikka ensi talvena). Tämän jälkeen niistä ei ole mitään hyötyä melun ja pölyn leviämisen estoon.

Kun kiintoainekuormitus on laskettu hurjasti alakanttiin, niin se on myös heikentänyt merkittävästi enemmän kalojen elinolosuhteita kuin on arvioitu. Kalaistukkaiden hinnat ovat myös nousseet rajusti. Joten nämä myös aiheuttavat kalatalousmaksun määrittämistarpeen suuruuteen. Näistä syistä sopiva kalatalousmaksu on tuhat euroa.

Palojoen vesistö on erittäin potentiaalinen kunnostusvesistö taimenen elinalueeksi. Vesistössä on tehtävä koskialueiden kunnostuksia ja suvantopaikoista on imuruopattava humusta pois, jotta kaloille saadaan alkuperäistä elintilaa lisää. Näihin kustannuksiin on hakijan myös osallistuttava osuudellaan. Osuutta laskettaessa on huomioitava edellä mainittu kiintoainelaskelman huijaus.

Teiden ja aumojen pohjien jälkeen ylimääräisiksi jäävät kivet on kasattava alueelle sopiviksi kasoiksi, esim. kivitaskun pesimäpaikoiksi ja muiden eläinten suojapaikoiksi.

Jälkikäytöksi on määrättävä kosteikko. Tämä tasaa virtaamia vesistössä etenkin kasvihuoneilmiön seurauksena tulevien runsaiden sateiden aikana ja jälkeen. Samalla se puhdistaa alueelta tulevia vesiä. Tämä antaa myös turpeen uusiutua vaikkakin erittäin hitaasti.

Varaamme mahdollisuuden kommentoida hakijan vastinetta.

Porissa 19.04.2024

Suomen luonnonsuojeluliitto Satakunta ry

Ilpo Koppinen
puheenjohtaja

Karri Jutila
sihteeri

Kankaanpää seudun luonnonystävät ry

Markku Suominen
puheenjohtaja

Mikko Hietapakka
taloudenhoitaja